

«Η Παναγία στη ζωή του Αγίου Νεκταρίου»*

Ο Άγιος, λοιπόν, από τη μικρή Σηλυβρία έως την αγιοβάδιστη Αίγινα οικοδομεί μια σχέση ζωής με την Παναγία. Μεγάλωνε με την αγάπη προς την Παναγία. Μια σχέση που όσο ο μικρός Αναστάσιος μεγάλωνε, ενηλικιώνόταν, ωρίμαζε πνευματικά, ανδρωνόταν εκκλησιαστικά, αυτή η σχέση ζωής με την «Κυρία των πάντων» αύξανε, βάθαινε, πλατείαζε, κυρίευε τον νου, την καρδιά, την ψυχή, όλο το είναι του Αγίου ανδρός.

Αναζητώντας τα σκαλοπάτια, τα στάδια αυτής της πνευματικής σχέσης, τους σταθμούς, τα ορόσημα θα ξεφυλλίσουμε πολύ ενδιαφέρουσες σελίδες και στιγμιότυπα από τη ζωή και το έργο του Αγίου. Η πρώτη αυτή εικόνα είναι του μικρού Αναστάσιου μπροστά στην εικόνα της Παναγίας της Σηλυβριανής και η τελευταία η εικόνα του προσευχόμενου επισκόπου γονυπετούς στην εικόνα της Χρυσολέοντισσας στην Αίγινα, λίγο πριν ξεκινήσει το μεγάλο ταξίδι προς το Αρεταίειο, λίγο πριν το μεγάλο, παντοτινό, ουράνιο ταξίδι, τη μετάβασή του στην αθανασία και την αιωνιότητα.

Ο άγιος, λοιπόν, ανατράφηκε με αυτή την αλήθεια και αυτή τη στάση απέκτησε από μικρός προς τη Θεοτόκο. Η θερμή αγάπη προς την Παναγία οικοδομήθηκε από τα τρυφερά παιδικά χρόνια στη Σηλυβρία. Από τον 13^ο αιώνα η Σηλυβρία είχε αποκτήσει μεγάλη φήμη για τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της «Μεγαλόχαρης» ή «Σηλυβρινής», που φυλασσόταν στον Μητροπολιτικό ναό του Γενεσίου της Θεοτόκου. Σύμφωνα με μια παράδοση, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204, η εικόνα μεταφέρθηκε στη Σηλυβρία από την Αγία Σοφία ή σύμφωνα με άλλη, σώθηκε στις ακτές της Σηλυβρίας μετά από ναυάγιο πλοίου των Φράγκων, που τη μετέφεραν και αυτή μαζί με άλλες εικόνες και ιερά λείψανα στη Δύση. Η Παναγία έγινε παιδαγωγός για τον μικρό Αναστάσιο, χειραγωγός και τροφός.

Την Παναγία πήρε κοντά του φεύγοντας από το φτωχικό της Σηλυβρίας σπίτι του. Αυτήν είχε στην Κωνσταντινούπολη, που δούλευε ως υπάλληλος στο καπνοπωλείο και μελετούσε. Αυτήν είχε παρηγοριά στη Χίο όπου εκάρη μοναχός και έλαβε το όνομα Λάζαρος, το έτος 1876. Κάτω από το βλέμμα της Παναγίας της Νεαμονίτισσας είχε εργαστεί ως διδάσκαλος και γραμματέας στη Μονή, χειροτονήθηκε εις διάκονο και μετονομάστηκε Νεκτάριος υπό του μητροπολίτου Χίου Γρηγορίου. Αυτήν είχε καταφύγιο στην Αίγυπτο και προστασία στις μεγάλες δοκιμασίες της συκοφάντησης και της αδικίας. Αυτήν στην Αθήνα, στην Εύβοια, στην Αίγινα. Είναι πολύ συγκινητικό ότι ο Άγιος δεν ξέχασε τη γενέθλια γη και τα ιερά της. Τα παιδικά βιώματα μεγάλα, καθοριστικά και σωτήρια. Η μορφή της Παναγίας κυριαρχούσε στη ζωή του. Η μορφή της Σηλυβριανής είναι πάντα ζωντανή στο μυαλό του. Εξαιτίας αυτής της εικόνας είχε συνδεθεί με τη Χρυσολέοντισσα της Αίγινας, που η εικόνα του θυμίζει πολύ εκείνη την Παναγιά των παιδικών του χρόνων.

Στο κελί του στην Αίγινα γονάτιζε διαρκώς μπροστά σε μια εικόνα απομίμηση εκείνης της Σηλυβρίας, έργο των αγιορειτών Δανιηλαίων μοναχών, ενώ δεν παρέλειπε να αναφέρει συχνά και να θυμάται την άλλη Παναγιά της γενέθλιας γης του, τη Χρυσάφίτισσα, που

γιόρταζε τη Δευτέρα του Θωμά και προς τιμήν της ο Άγιος ονόμασε τη μικρή δόκιμη και κατόπιν μοναχή Δημητρούλα Καλαμάκη, Χρυσαφένια.

Παράλληλα, στη διάρκεια της ζωής του και ιδιαίτερα της θητείας του ως Διευθυντή της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής Αθηνών, δεν έπαυε να είναι επισκέπτης και ταπεινός προσκυνητής σε μοναστήρια και προσκυνήματα της Παναγίας σε όλη την Ελλάδα. Στη διάρκεια της παραμονής του στην Αίγινα η μορφή της Παναγίας είναι παρούσα σε κάθε βήμα του. Την ατενίζει στα ερειπωμένα εκκλησάκια της Παλαιάς Χώρας τα αφιερωμένα στη χάρη της, στην Επισκοπή, μα κυρίως το μοναστήρι της Παναγίας της Χρυσολεόντισσας. Το 1911 μνημονεύεται ότι τέλεσε τα εγκαίνια της εκκλησίας των Εισοδίων της Θεοτόκου, της Παναγίτσας, όπως πολύ τρυφερά αποκαλούν την εκκλησία αυτή οι Αιγινήτες. Το 1920, αμέσως μετά τον Δεκαπενταύγουστο, ο Άγιος, προαισθανόμενος το τέλος της ζωής του, πήγε στο μοναστήρι της Χρυσολεόντισσας. Έμεινε στην Παναγία 15 ημέρες. Όταν θα έφευγε, πήγε για τελευταία φορά στην αγία εικόνα της Παναγίας, γονάτισε, παρόλους τους πόνους που αισθανόταν από το πρήξιμο των ποδιών του, ύψωσε τα χέρια του και με δακρυσμένα μάτια προσευχήθηκε στην Παναγία, μυστικά, ώρα πολλή, στη θαυματουργή εικόνα της Θεοτόκου, που μοιάζει με τη Σηλυβριανή.

Επιστρέφοντας από το μοναστήρι στη θέση «Το χέρι της Παναγίας», ευλόγησε τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, το μοναστήρι του, τους κατοίκους του νησιού και προείπε την εκδημία του.

Οι δυσκολίες, οι δοκιμασίες, ο πόνος, οι ανάγκες της Μονής τον οδηγούσαν πολύ συχνά μπροστά στο εικόνισμά της. Αιτείτο την ταχεία αντίληψη, τη βοήθεια, την προστασία. Με τον τρόπο αυτό συνέχιζε την παράδοση πολλών παλαιών Πατέρων της Εκκλησίας μας που κατέφευγαν στην Παναγία ελπίζοντας ότι: *«πολλά ίσχύει δέησις τῆς πεφυλημένης Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν τοῦ Δεσπότης»*. Η Παναγία γίνεται αλείπτει στους αγώνες του και πηγή δύναμης. Ας μνημονεύσουμε μερικά σύντομα στιγμιότυπα που μαρτυρούν τη μητρική παρρησία που είχε αποκτήσει ο Άγιος.

«Ἰδοὺ Παναγία μου ἐξέλιπον τὰ χρήματα – λέει – σὺ οἶδας». Και η Παναγία ανταποκρίνεται, παραστέκεται στον αγώνα του Αγίου και αυτό δηλώνει το ακόλουθο περιστατικό: Οι εργάτες οικοδομούσαν το καθολικό της Μονής στην Αίγινα, όταν το μοναδικό πηγάδι της περιοχής από το οποίο αντλούσαν νερό, για να σβήσουν τον ασβέστη, είχε στερέψει. Η στενοχώρια τους ήταν μεγάλη, οι εργασίες θα καθυστερούσαν πολύ, ο ασβέστης θα πέτρωνε και γενικώς το όλο θέμα θα ήταν καταστροφικό για τα πενιχρά οικονομικά του Αγίου. Οι εργάτες στενοχωρημένοι αποτραβήχτηκαν κάτω από μια μουριά, αλλά ο Δεσπότης δεν απογοητεύτηκε. Είπε μόνο: *«Ἀμα θέλει ἡ Παναγία θὰ κάνει τὸ πηγάδι νερό. Καλὸ ξεγλείτωμα»*. Απομακρύνθηκε και προσευχήθηκε εκτενώς. Σε λίγο ακούστηκε ξαφνικά ένας υποχθόνιος κρότος και το πηγάδι ανέβλυσε νερό, περισσότερο από όσο χρειαζόταν για τις εργασίες.

Μνημονεύεται πως αδελφή της Μονής που εξυπηρετούσε τον ναό τη στιγμή που ο Σεβασμιότατος λειτουργούσε και είχε φθάσει στα «Σὰ ἐκ τῶν Σῶν», είδε μια μεγαλοπρεπέστατη Κυρία να κρατά βρέφος στην αγκαλιά της, να πλησιάζει τον Σεβασμιώτατο και τη στιγμή που εκφωνείται το «Ἐξαιρέτως» να απλώνει τα χέρια της και να του δίνει το βρέφος. Την Κυρία Θεοτόκο επικαλείτο ο Άγιος, όταν υπήρχε ανάγκη διακόνου ή ιερέως για τη Μονή.

*Απόσπασμα από κείμενο του περιοδικού *πειραϊκή Εκκλησία*, Μηνιαίο Περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς, Έτος 30^ο , Τεύχος 330, Νοέμβριος 2020, σελ. 24-26, ελαφρώς διασκευασμένο.